

ANALIZE I ESEJI

Novi život knjige „Skrik“ Ljiljane Maletin Vojvodić

By **Korzo Portal**

DEC 10, 2021

Austrijska izdavačka kuća Rezidenz Verlag objavila je antologiju tekstova pedesetak autora iz centralne, istočne i jugoistočne Evrope i regiona Crnog mora, koji su protekle decenije boravili na rezidenciji austrijskog Ministarstva inostranih poslova. Zbirka u kojoj su i odlomci iz knjige **“Skrik” Ljiljane Maletin Vojvodić**, predstavljena je na Sajmu knjiga u Beču 12. novembra 2021. **Korzportal. Ilustracije** sa izložbe „Slika u slici – evropsko figuralno slikarstvo šezdesetih i sedamdesetih godina“, Galerija SANU

Prenosimo u celini deo iz knjige **“Skrik” Ljiljane Maletin Vojvodić** (Artprintmedija, 2020), koji je u antologiji objavljen pod naslovom **“Književnica ‘na privremenom radu’ u inostranstvu”**

”Sasvim je sigurno da neću postati majka i da ću umreti sama i nesrećna”, shvatila je jedne besane noći, u kojoj ju je ponovo mučila glavobolja.

Mada je to umesto nje izgovorila Trejsi Emin. Jedna od onih o kojoj je, toga leta na Severu, pisala.

Šta se to dešava sa mnom?” po ko zna koji put se zapitala, „budim se – umivam se – perem zube – pijem kafu – doručkujem – oblačim se – stavljam ruž – obuvam se – izlazim iz kuće – klimam glavom – pamtim – ponavljam – zaboravljam brinem se –

Novosti

[Foto esej: Kala Nera / Dobra voda](#)

[Umetnička kolonija Ečka: Utopija kolektivnosti](#)

[Festival uličnih svirača obeležava jubilej na mestu gde je počeo](#)

[Foto esej: Zemun](#)

[Na današnji dan preminuo je Arsen Dedić](#)

izmišljam – ručam – večeram – mršavim – gojim se – perem veš – perem kosu – tuširam se – zaboravljam – tugujem za prošlim – bežim od budućeg – pretražujem internet – čitam imejlove – čekam da mi se nešto dogodi?”

Zato se danima skrivala u kući. Ili se u nju ne bi vraćala mesecima.

Imala je sreću da pronađe onog koji će je zavoleti više nego što je volela samu sebe. No, uplašila se da bi joj mogao okrenuti leđa. Napustila ga je iz straha da bi to mogao on učiniti.

Menjala je zemlje i gradove, kuće i postelje, pokušavajući da postane neko drugi. Tako je jedno leto oponašala Sofi Kal. Koji je imitirala Marija Tarner. Junakinja Pola Austera, iz *Levijatana*.

Ili je, zapravo, bilo obratno?

U čitavoj toj zbrci izmaštanog i pročitnog, koja je nikuda nije vodila, kao što je nikuda nije vodio ni njen racio, Jul je odlučila da pronađe svrhu – ponedeljak je bojila narandžastom – knedle sa šljivama posipala je uprženom prezlom, a dinju cimetom. Utorkom je pila sok od crvenog nara i ribizle. Sredom je jela beli krompir, pirinač je kuvala u mleku i dodavala šećer u prahu. Četvrtak je bio rezervisan za zeleno – doručkovala je kivi, ručala kiseli krastavac i rukolu, a za večeru bi pojela testo od koprive s peršunom i mentom. Petak je bio dan za omlet, sladoled od vanile i jednu bananu dok je subotom ukus domaće šunke razblaživala rozeom ili šejkom od jagoda.

Jedino nedeljom nije obraćala pažnju na boje. Ona je bila u znaku slova P. Jela bi pice, pastu, pastrmku, pomorandže, povrće, puding, plesnive sireve, parmezan i pila pšenično pivo.

Izdržala je tako jedno leto. I s olakšanjem prestala to da čini.

Onda je odlučila da će živeti za umetnost kao što su drugi verovali u Boga.

Počela je da piše iako to niko od nje nije očekivao, mada to nikom nije bilo potrebno.

Niko nije tražio njene reči niti je iko želeo njenu iskrenost.

Pisala je da bi se sačuvala. Da se ne bi osećala krivom.

Prisiljavajući sebe da danima podari svrhu, eksperimentisala je sa zemljama i žanrovima, tragala za udaljenim umetničkim rezidencijama kao za spasom.

Ričard Hamilton, Enterijer, 1964/65, seriografija na papiru

Iako su postojali razni eufemizmi kojima bi sebe mogla opisati, bila je kulturni gastajbarter.

Lice s periferije – „na privremenom radu” u inostranstvu.

U egzilu jednako van kuće kao i u sopstvenoj zemlji, gde se bavila raznoraznim profesijama, koje su trebale da budu „plemenita misija”, a zapravo su bile „muka živa”.

„Između prve i druge knjige mojih *Embahada*”, pisao je njen omiljeni pisac, Crnjanski, „to jest mog prvog i drugog službovanja u Berlinu, ja sam u Beogradu živeo trostrukim životom profesora, novinara i književnika. Sva tri su kod nas, u to doba, bila čemerna.”

Ništa se nije promenilo ni od vremena u kojem je Isidora Sekulić, kojoj su zamerili da je „premalo nacionalna, a previše lična”, u Srbiji živela jednako čemernim životom nastavnika i pisca. U staroj priči o sukobu lokalnog i tuđeg, žene i muškarca, „umetnika i građanina”, jednih i drugih, ni danas se ne nazire srećan kraj.

Samo je sve postalo još uzaludnije. Zato je Jul i bežala.

Iz Srbije. I od – same sebe.

Najpre u latvijsku Kući pisaca, potom u finsku provinciju, nadomak granice sa Rusijom i u nekadašnju fabrikusardinau Bergenu, nakon kojeg je i stigla u Hardangerfjord, u Kuću umetnika i Olvik.

U kuću boje kalvadosa, s belim prozorskim okvirima, u koju ju je beogradski pisac, Miloš Reljin, smestio nakon što ga je telefonski poziv probudio u rano jutro.

Miloš nije odmah mogao da se seti ko je Tur Ulven, kada je čuo da je na vezi. Prošlo je nekoliko meseci od kada su ih upoznali, na beogradskom Sajmu knjiga. Izmenili su tad, nekoliko kurtoaznih rečenica, ali previše ljudi se motalo u blizini, stalno su ih prekidali, Milošu nije prijala gužva i samo je mislio kako da se što pre vrati kući. Izbegavao je književne susrete i promocije, čak i sopstvenih knjiga. No, zbog te proklete nagrade UPS-a, njegov izdavač je insistirao da se pojavi na štandu Formata. Tamo su ga i upoznao Ulvenom, koji mu je dao vizit-kartu, Miloš njemu svoj broj telefona. Obećali su jedan drugom da će biti na vezi, ali se nisu čuli sve do tog jutra.

„Nadam se da te nisam probudio, ali računao sam na to da si ranoranilac i da te moj poziv neće zateći u snu”, izvinjavao se Norvežanin jer zove u nevreme dok je Miloš pokušavao da se seti odakle ga zna. „Nisam mogao da dočekam da ti saopštim sjajnu vest ...”, napravio je pauzu, „Bergenška Akademija umetničkog pisanja me je ovlastila da te”, ponovo je zastao na trenutak, da izazove napetost ili da, možda, povuče dim cigarete, „pozovem da budeš njen specijalan gost”.

„Poslaćemo ti avio-kartu, obezbediti hotelski smeštaj i dnevnice, službenog prevodioca i susret sa izdavačem kojem sam nahvalio tvoj roman”, pozivao se Ulven na Miloševu najnoviju knjigu koja je dobila nagradu UPS-a.

Miloš je, zatečen, slušao. Sem nekoliko puta izgovorenog mucavog yes, valjda nije izustio nijednu reč.

„Jedino što se od tebe od tebe očekuje je da pred polaznicima Akademije pročitaš svoju priču. Ona mora ispuniti dva uslova: da do sada nije objavljena i da se radnja odvija u Norveškoj. Sve ostalo vreme možeš provesti kako god hoćeš. Možeš se...”, predložio mu je Ulven, „družiti sa norveškim kolegama–piscima, iskoristiti priliku da se sretneš sa izdavačem ili”, tu već nije mogao da sakrije ponos, „možeš uživati u kolekciji Munkovih slika u gradskom muzeju, u norveškoj prirodi i popeti se na planinu Flojen”.

Zbunjen, što mora da razgovara na engleskom jeziku, i to još telefonom, Miloš je klimnuo glavom, što, naravno, Ulven nije mogao da vidi. Ali, promućao je: „Okej” što je zazvučalo kao pristanak.

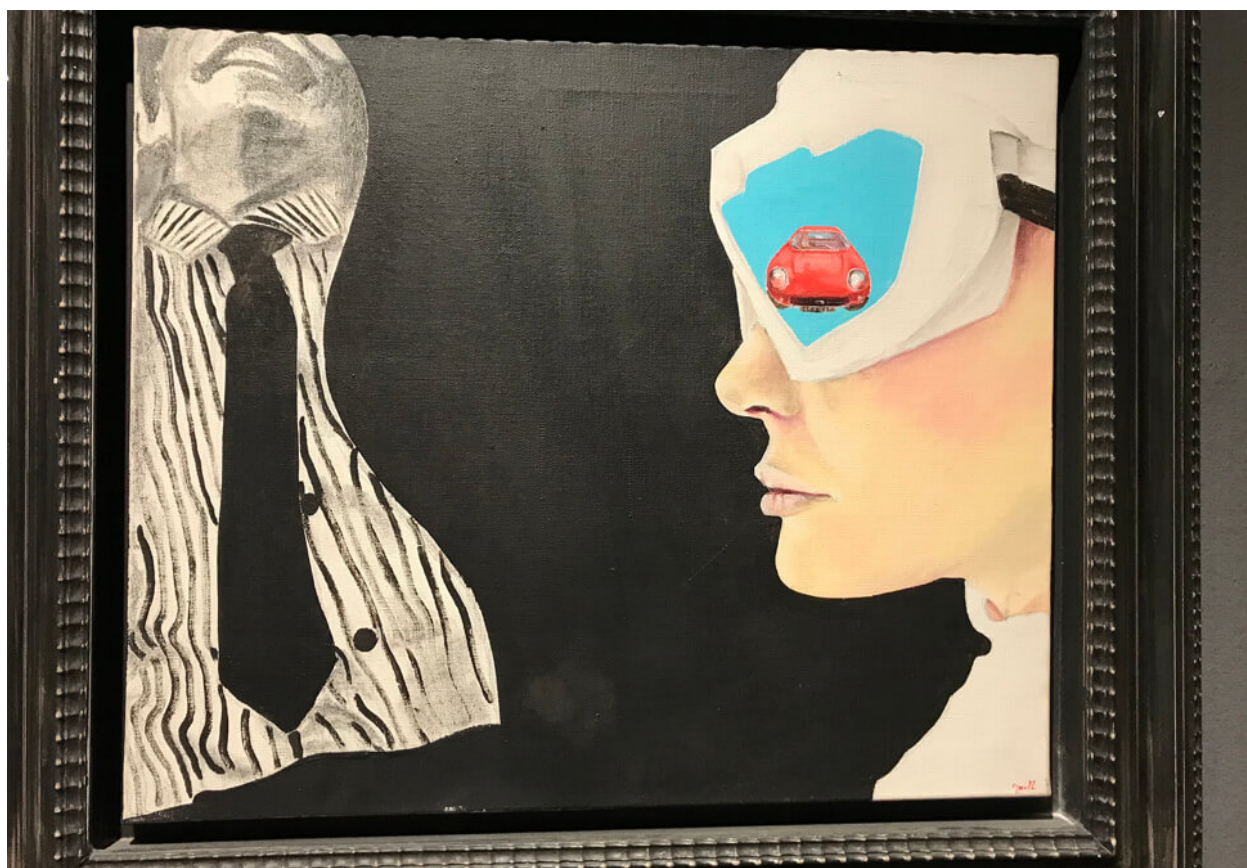
Bilo je rešeno da mu se Ulven sa konkretnijim detaljima, kasnije, javi mejlom da bi Miloš mogao da planira put.

Ni sam ne znazašto je, nakon tog razgovora, seo za računari počeo da kuca: „Sasvim je sigurno da neću postati majka...”

Nadasve talentovan, ali nepokretan i apatičan bio je – pravi Oblomov. Teško je davao obećanja, još teže držao zadatu reč, nije mu se putovalo, nije ga privlačila Norveška, plašio se letenja, nije razumeo žene. Taman se malo slegla prašina nakon te nagrade, znao je da njegove knjige ne čitaju ni kod kuće, a kamoli da će nekoga zainteresovati van Srbije.

Dobro se osećao u kolotečini i pre bi se od njega očekivalo da se nakon te nagrade potpuno izgubi iz književnosti nego da pristane na Ulvenov predlog.

Međutim, uprkos svemu, već tog jutra je Miloš Reljin Jul smestio u Kuću umetnika, u Olvik, i dao joj zadatak – da piše.

Evelin Aksel, Ljubav, brzo, 1965, ulje na platnu

Plan je bio da Jul knjigu završi do kraja leta.

Ali – nije.

Kada ju je, prvog jesenjeg jutra, koje se zbog kiše ni po čemu nije razlikovalo od prethodnog, letnjeg, jednako tmurnog dana, probudio alarm mobilnog telefona, nestalo je leto; nestala je i jesen.

Jul se izgubila u mutnim slikama koje joj nisu pomogle da se snađe.

U njima nije bilo grada u kojem je rođena. Onog u koji se nekada davno ulivala „melanholija severnih glečera”; koji je, kasnije, izgubio svoje čestito lice.

Grada u kojem će umreti njeni otac i majka.

Nije postojao ni dan u kojem je naučila da pliva i dobila svoj prvi bicikl; onaj u kojem se prvi put poljubila i prvi put pomislila da bez nekoga ne vredi živeti; dan u kojem je shvatila da postoje ljudi koji je ne vole, kada je prvi put izgubila hrabrost, doživela prvi napad panike, poverovala da su drugi srećniji od nje, „shvatila da neće postati majka” i „da će umreti sama i nesrećna”.

Posmatrala je prostor oko sebe i u sebi, gubeći se u nedoumici, kao da nije postojala prošlost i da ne postoji budućnost.

Ništa sem tog dugog, predugog mutnog trenutka ispresecanog svetlosnim fleševima; u kojem ne postoji sutra koje će joj doneti tugu, razočaranje, predahe ispunjene i nadom i besmisлом. U kojem je ne progone more iz kojih se budi krikom, koje je opominju da se ne živi večno.

Nije bilo prošlosti u kojoj luta, beži i piše.

Nije bilo ni Trejsi Emin, ni Sofi Kal.

Ni Marije Turner, ni Pola Oстера.

Nije postojao *Levijatan*.

Nije bilo Severa zbog kojeg ju je plavio splin.

Nije bilo drvenog kućerka boje kalvadosa u koji je Miloš Reljin odlučio da je smesti.

Nije postojala Kuća pisaca, niti Olvik.

Nije postojao ni Miloš Reljin, niti telefonski poziv koji ga je probudio u rano jutro.

Nije postojala Jul.

Nije postojalo NIŠTA. (***Odlomak iz knjige “Skrik” Ljiljane Maletin Vojvodić***)

U antologiji objavljenoj na nemačkom jeziku, u novembru 2021, u kojoj se nalazi i prethodni tekst, zastupljeni su kratka proza, poezija i odlomci iz romana pedesetak autora iz centralne, istočne i jugoistočne Evrope i regiona Crnog mora. Predgovor je napisao **Karl-Markus Gaus** (Karl-Marcus Gauss), pisac, književni, kritičar i urednik i suizdavač časopisa *Literatur und Kritik* iz Salzburga, dobitnik brojnih književnih nagrada.

Oprema teksta korzoportal

PROČITAJTE I: [nova-knjiga-ljiljana-maletin-vojvodic-skrik/](#), [intervju-ljiljana-maletin-vojvodic-otpor-prema-jednom-identitetu/](#), [projekat-knjizevnost-starenje-starost/](#), [foto-esej-rajhlova-palata-subotica](#), [tekst-u-fokusu-olga-kovacev-ninkov-grupa-boschbosch-51-godina/](#)

[« Foto esej: San u mediteranskom](#)

[Žensko oko: Mala sirena »»](#)

By Korzo Portal

POVEZANE PRIČE

Оставите одговор

Ваша адреса е-поште неће бити објављена. Неопходна поља су означена *

Коментар *

Име *

Е-пошта *

Веб место

Сачувај моје име, е-пошту и веб место у овом прегледачу веба за следећи пут када коментаришем.

Предај коментар

PROPUSTILI STE

ANALIZE I ESEJI

Foto esej: Kala Nera / Dobra...

СЕПТЕМБАР 3, 2025

ADMIN

VESTI I DOGAĐAJI

Umetnička kolonija Ečk...

АВГУСТ 31, 2025

ADMIN

VESTI I DOGAĐAJI

Festival uličnih svirač...

АВГУСТ 28, 2025

ADMIN

ANALIZE I ESEJI

Foto esej: Zemun

АВГУСТ 23, 2025

ADMIN

- [ANALIZE I ESEJI](#)
- [BAŠTINA](#)
- [INTERVJU](#)
- [VESTI I DOGAĐAJI](#)
- [VIKEND PRIČA](#)